

Saksframlegg

Arkivsak-dok. 24/06365-10
Saksbehandler Kåre Kristiansen

Utvalg	Møtedato
Fylkesutvalget	08.10.2024

Arendal kommune - kommuneplanens samfunnsdel 2025 - 2040 - uttalelse til høring og offentlig ettersyn

Fylkeskommunedirektørens forslag til vedtak

1. Fylkesutvalget er positive til høringsforslaget til ny samfunnsdel i Arendal kommune
2. Fylkesutvalget ber kommunen følger opp anbefalingene som de er beskrevet i saksfremstillingen.

Vedlegg

Høringsutkast - kommuneplanens samfunnsdel 2025-2040
Saksprotokoll med endringsforslag

Sammendrag

Fylkeskommunedirektøren er positiv til Arendal kommunes forslag til ny samfunnsdel i kommuneplanen. Det er positivt at kommunen behandler planen tidlig i ny valgperiode. Dette styrker kommunestyrets eierskap til planen og forsterker planen som politisk styringsverktøy.

Planforslaget følger opp innspill fylkesutvalget ga ved høring av planprogrammet.

Fylkeskommunedirektøren gir anbefalinger til justering av avsnitt om kommunens økonomiske handlingsrom, målformulering for mobilitet og arealstrategier samt forholdet til den kommunale klimaplanen.

Saksopplysninger

Arendal kommune har sendt forslag til ny samfunnsdel i kommuneplanen på høring.

Planen inneholder blant annet fremtidsbilde for kommunen, spisset utfordringsbilde, tre satsingsområder og avsnitt med arealstrategier.

Planen har tre satsingsområder:

- Livskvalitet
- Bærekraftig vekst
- Tillit og demokrati

Områdene dekker kommunens rolle som tjenesteleverandør, samfunnsutvikler og lokaldemokratisk arena, og inneholder mål og forslag til prioriteringer frem mot 2040.

Arealstrategiene

Arealstrategiene inneholder prinsipper for utvikling av kommune- og lokalsentre samt arealstrategier for oppfølging av planens satsingsområder.

Arealstrategiene skal være førende for arealforvaltning herunder kommunens arbeid med kommuneplanens arealdel.

Kunnskapsgrunnlaget

Kommunen har utarbeidet et solid kunnskapsgrunnlag med fakta og statistikk for mange tema. Disse er tilgjengelige på kommunens nettsider. Planforslaget presenterer et spisset utfordringsbilde som fremhever:

- utenforskap for alle aldersgrupper
- demografiske endringer og press i økonomien
- balansere utvikling og ta vare på natur, klima og miljø
- tillit og trygghet i samfunnet

Vurderinger

Det er positivt at Arendal, som flere andre kommuner på Agder, reviderer kommuneplanens samfunnsdel tidlig i valgperioden. Fylkeskommunedirektøren vurderer at kommunen i stor grad har fulgt opp innspill fylkeskommunen ga ved høring av planprogrammet, jf. sak 33/24 i fylkesutvalget 27. februar 2024.

Planforslaget har en enkel og oversiktlig fremstilling av satsingsområder og mål. Sammenlignet med gjeldende samfunnsdel er det nye planforslaget kortet vesentlig ned og inneholder færre hovedmål og satsingsområder. Fylkeskommunedirektøren vurderer at det gir kommunen et godt utgangspunkt for videre prioriteringer av tiltak i handlings- og økonomiplanen.

Til tross for planforslagets korte format vurderer fylkeskommunedirektøren at planforslaget gir en god og realistisk fremstilling av utfordringer og muligheter for Arendal kommune. Planforslaget inneholder også en blanding av kvalitative og kvantitative mål som sammen gir en tydelig strategisk retning for kommunens arbeid med blant annet utenforskap, boligbygging, befolkningsutvikling med mere.

Det er positivt at kommunen løfter frem utfordringer med tillit og trygghet i samfunnet og kommunens rolle som lokaldemokratisk arena.

Fylkeskommunedirektøren har følgende vurdering av planens enkelte satsingsområder:

Klima, energi og miljø

Arendal kommune er en kommune i vekst og kommunen har tydelig ambisjoner om at veksten skal skje med utgangspunkt i grønn industri og fornybar energi. Planforslaget får frem at det derfor også er nødvendig med en tydelig klima-, energi- og miljøpolitikk.

Planforslaget inneholder en overordnet målsetning om reduksjon av klimagassutslipp og setter flere mål som gir retning for det videre arbeidet. Planen fremhever særlig arealbruk, miljøvennlig transport, fornybar energi og sirkulær økonomi som viktige innsatsområder. Fylkeskommunedirektøren mener målene gir en tydelig retning for kommunens arbeid.

Fylkeskommunedirektøren registrerer at det er en del nye delmål i samfunnsdelen som er annerledes enn i kommunens klimaplan. Kommunen bør være oppmerksomme på dette, og vurderer om dette eventuelt gir behov for en begrenset revisjon av klimaplanen.

Mobilitet

Flere av prioriteringer for å nå klimamålene er knyttet til mobilitet.

Fylkeskommunedirektøren har følgende kommentarer til enkelte av prioriteringene:

- "Øke andelen som sykler og går med 25% fram mot 2040"

Basert på tidligere reisevaneundersøkelser, analyser av mobildata og data fra tellepunkter er det rimelig å anta at Arendal i dag har en sykkelandel på ca. 4 % og gangandel på rundt 14 %. En økning i sykkelandel på 25 % fra 2024 tall vil tilsa en sykkelandel på ca. 5 % i 2040.

Fylkeskommunedirektøren vurderer at dette er relativt lite ambisiøst gitt at det er et nasjonalt mål om en sykkelandel på 8 % på landsbasis, og 10-20 % i større byer. Fylkeskommunedirektøren viser også til at Arendal har hatt trepartsavtale med Statens vegvesen og fylkeskommunen siden 2020 om satsing på sykkelby Arendal. Skal man lykkes med å få flere til å sykle og gå, kreves et samarbeid på tvers av etatene.

- "Øke andel som tar buss og ferje med 25%"

Skal kommunen lykkes med å få flere til å ta buss og ferje kreves at kommunen er tro mot prinsippene i arbeidet med areal og transportplanleggingen. Det kreves også tett samarbeid med fylkeskommunen og AKT. Kommunen kan vurdere å skrive dette mer eksplisitt i målformuleringene.

- "Å redusere trafikken på Kystveien med 50% fra dagens nivå innen 2030"

Det er bra at kommunen er konkrete i sin ambisjon om reduksjon i trafikk på Kystveien. En nedgang i biltrafikk på 50 % vil kreve sterke restriktive tiltak. Kystveien er en fylkesvei og tiltak på veien krever et samarbeid mellom partene.

Folkehelse og levekår

Flere av målene for livskvalitet peker på behov for tilpasning til et aldersvennlig samfunn og hindre utenforskap blant barn og unge. Planforslagets innsatsområder og prioriteringer på folkehelse dekker hele livsløpet. De drar frem kommunens oppgave med å sikre gode tjenester for både barn og voksne helt inn i alderdommen. Fylkeskommunedirektøren opplever at det er godt samsvar med regionplanen på området.

Kommunens muligheter for å oppnå en positiv utvikling på disse områder avhenger av flere faktorer som reduksjon i økonomisk handlingsrom i offentlig sektor, tilgang til arbeidskraft i helse- og omsorgssektoren og samarbeid med frivillig sektor. Det er derfor positivt at planforslaget også beskriver viktige innsatsfaktorer for kommunen som organisasjon. Dette avsnittet vil være viktig for å sikre god kobling mellom satsingsområdene, målene i samfunnsdelen og prioriteringene som skal vedtas i handlings- og økonomiplanen.

Kommunen kan vurdere å utvide avsnittet om kommunens økonomiske handlingsrom med en mer utdypende beskrivelse av hovedtrekk for den økonomiske situasjonen.

Arealstrategier

Arealstrategier bygger videre på satsingsområder i planen og i særlig grad livskvalitet og bærekraftig vekst. Kommunens visjon for arealstrategiene er «nærhet til alt».

De overordnede prinsipper legger opp til en arealforvaltning, hvor gjenbruk og god utnyttelse av bebygde områder skal prioriteres. Dette er viktig hvis arealforvaltningen skal bli mer miljømessig bærekraftig.

Fylkeskommunedirektøren er positiv til hovedlinjene i arealstrategiene. De er i tråd med Regional areal og transportplan for arendalsregionen og regional plan for senterstruktur og handel.

Fylkeskommunedirektøren har følgende kommentar til arealstrategien:

- "Utvikling av sentrum, lokalsentrene og lokalstedene
 - Legge til rette for minst 80 % vekst av boliger, arbeidsplasser, handel- og servicenæring i sentrum, inkludert lokalsentrene
 - Legge til rette for minst 20 % vekst av boliger kommer på lokalstedene

Fylkeskommunedirektøren mener formulering om minst 80 % og minst 20 % vekst av boliger er vanskelig å forstå i praksis. Fylkeskommunedirektøren anbefaler en mer presis formulering slik at arealstrategien på en bedre måte kan være retningsgivende for fremtidige revisjoner av arealdelen.

Fylkeskommunedirektøren mener også at målet om minst 80 % vekst i arbeidsplasser i sentrum og lokalsentrene er vanskelig å forstå gitt forutsetningen at det i kommuneplanens arealdel, i reguleringsplaner og i ringvirkningsanalyser knyttet til Morrow er tilrettelagt for flere tusen nye fremtidige arbeidsplasser utenfor sentrum og lokalsentrene.

Fylkeskommunedirektøren anbefaler kommunen å være tydeligere på dette og gjør oppmerksom på at i Regional areal og transportplan for arendalsregionen har en differensiert tilnærming for lokalisering av nye arbeidsplasser:

- *Det skal legges til rette for at minst 80 % av arbeidsplassveksten skjer innenfor byene, områder som er prioritert for boligvekst og innenfor regionale næringsområder vist som A- og B-områder på plankartet (mange til middels antall ansatte og besøkende).*
- *Lokalisering av virksomheter skal følge ABC-prinsippet. Som hovedregel skal lokalisering av arbeidsplass- og besøksintensive virksomheter skje i eller så nær bysentrum/kommunesentrum som mulig. Plasskrevende og/eller transportintensive lager-/logistikkvirksomheter skal søkes lokalisert så optimalt som mulig nær E-18, og ikke innenfor kommunesentre.*

Regionplan Agder 2030

Planens satsingsområder samsvarer godt med utfordringsbildet med tre samfunnsfloker i nytt forslag til Regionplan Agder 2030.

Barn og unges interesser

Med samfunnsdelen i kommuneplanen vedtar kommunen langsiktige mål for utvikling av kommunesamfunnet. Planen inneholder flere mål innenfor alle satsingsområde som har stor relevans for barn og unge.

Konklusjon

Det er positivt at Arendal reviderer samfunnsdelen av kommuneplanen tidlig i valgperioden. Den nye samfunnsdelen gir nytt kommunestyre mulighet til å styre utviklingen i kommunen. Dette styrker planen som et politisk styringsverktøy for kommunestyret i det videre arbeidet med arealdelen og handlings- og økonomiplanen.

Sammenlignet med gjeldende plan inneholder forslag til ny plan flere positive endringer.

Fylkeskommunedirektøren gir anbefalinger til justering av avsnitt om kommunens økonomiske handlingsrom, målformulering for mobilitet og arealstrategier samt forholdet til den kommunale klimaplanen.

Kristiansand, 23.09.2024

Tine Sundtoft
Fylkeskommunedirektør

Kenneth Andresen
Fylkesdirektør Analyse og plan